

Фурман Ярослав Володимирович,
кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з
проблем експертно-криміналістичного забезпечення, навчально-
наукового інституту № 2 Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ФОТО ТА ВІДЕО-ФІКСАЦІЇ МІСЦЯ ПОЖЕЖІ

Фотозйомка під час дослідження пожежі має на меті фіксацію всіх особливостей і явищ з моменту прибуття не лише до моменту повної ліквідації горіння, але й до завершення огляду місця пожежі. Тому спеціалісти, які здійснюють зйомку, повинні докладати зусиль для відображення всіх характерних моментів. Всебічний аналіз фотоматеріалів і відеосюжетів та геометричні вимірювання однакових планів зйомки дозволяють більш точно визначити місце виникнення пожежі. Зберігається зображення сукупності деталей та слідів, які в складних умовах не завжди запам'ятовуються.

Зйомка суттєво полегшується, якщо вона проводиться відповідно до криміналістичних рекомендацій. Вона полягає в тому, що послідовно фіксуються різні плани об'єкта, залежно від яких розрізняють орієнтуючий, оглядовий, вузловий та детальний знімки. Їх розгляд дозволяє переходити від загального зображення об'єкта пожежі до певних ділянок, які цікавлять дослідника.

Орієнтуючим називають знімок, який демонструє взаємне розташування місця чи об'єкта пожежі й навколишньої обстановки чи місцевості. Найкраще такі знімки виходять завдяки високим точкам зйомки. Рекомендується застосовувати ширококутні об'єктиви або панорамну зйомку. У разі можливості орієнтуючі знімки роблять з різних точок, бажано з чотирьох боків, щоб потім відібрати найхарактерніший.

Під час фотозйомки панорами використовують штатив. Виділяють кругову (360°), секторну (менше 360°) та лінійну панорами, які охоплюють простір відповідно в кутовому вимірі (рисунок 1) [1, с. 26].

Найбільш поширеною є секторна панорама. Перед зйомкою необхідно зафіксувати камеру в горизонтальному положенні, щоб до першого й останнього кадрів потрапили всі важливі елементи споруд.

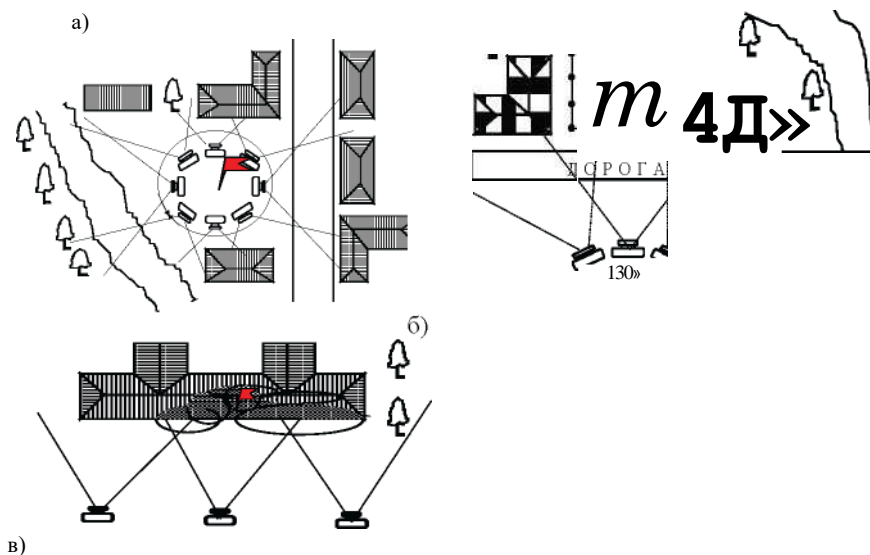
До кожного наступного кадру має входити 10-20% попереднього, щоб монтаж знімків був точним.

Для стикування кадрів необхідно заздалегідь намічати вертикальні елементи об'єкта зйомки, що знаходяться близько до країв знімків, такі як стовбури дерев, стовпи, лінії стін, вікон, водостічних труб тощо.

У зв'язку з неминучими оптичними викривленнями зображень архітектурних споруд, фотозйомку для панорами рекомендується проводити з перекриттям кадрів на 25-30% [2, с. 131].

Під час фотозйомки панорами з рук слід звертати увагу на положення попереднього кадру у видошукачі. Якщо якийсь елемент був помітний біля верхньої межі кадру, то у наступному знімку він має бути на тому ж рівні.

Зйомка панорами має проводитись якомога швидше, тому що люди і техніка, що переміщуються під час гасіння пожежі, можуть потрапити у сусідні кадри.

Способи зйомки панорами: а) кругової, б) секторної, в) лінійної.

Кругова панорама застосовується, коли необхідно відобразити планування місцевості поблизу місця пожежі, а також її розвиток і ступінь складності тактичних дій пожежних підрозділів.

Лінійна панорама фотографується у випадках, коли фотограф вимушений знаходитись на близькій відстані від об'єкта, що характерно для умов щільної міської забудови. Зйомку необхідно вести з однакових до об'єкта відстаней.

Особливості відео-зйомки місця пожежі. Відео-зйомка наслідків пожеж здійснюється для більш повної фіксації ключових моментів розвитку пожежі та її

гасіння, подальшого використання в ході визначення осередку пожежі та встановлення її причини, а також для використання відзнятих сюжетів у засобах масової інформації. Матеріали відео-зйомки можна з успіхом використовувати також у навчальних цілях, для аналізу тактичних і технічних помилок. Подібні матеріали можуть бути відтворені, прокоментовані і обговорені на заняттях зі службової підготовки, семінарах. Окремі епізоди відеоматеріалів можуть використовуватися інспекторським складом під час профілактичної роботи на підприємствах, в установах і організаціях.

Ефективність використання відеоматеріалів залежить від їх якості, рівень якої визначається (окрім кваліфікації оператора) ще й акустикою середовища, її шумовим фоном, основним джерелом якого є вуличні сторонні шуми, які практично неможливо усунути. Разом з тим звуки, викликані вітром, можна частково зменшити. Для цього використовують чохол, який надівають на мікрофон відеокамери.

Відеозйомка наслідків пожежі є не тільки додатком до фотозйомки, але й допомагає більш повно зафіксувати реальну обстановку місця події. Відчуття простору під час перегляду відеоматеріалу збільшується.

За необхідності можна використовувати відзнятий відеосюжет для виготовлення фотографій. Матеріали відеозйомки відтворюються з використанням відеомагнітофона (або відеокамери) у режимі «стоп-кадр». Потім з екрана телевізора проводиться покадрова фотозйомка.

Починаючи відеозйомку, необхідно насамперед визначити композиційну побудову кадру, яка має створити ілюзію тримірного простору, об'єму. Це досягається урахуванням точки і кута (ракурсу) зйомки, руху відеокамери під час зйомки, а також режиму роботи камери (покадрова зйомка, загальний план, середній план, крупний план і детальний план) [3, с. 22].

Загальний план повинен давати уявлення про місце, де відбувається дія. Він може включати багато різних об'єктів, розстановку сил і засобів, які були залучені під час гасіння пожежі, та їх дії, а тому метраж його повинен бути достатньо великим, щоб під час перегляду можна було все роздивитися.

Список використаних джерел:

1. Огляд місця події при розслідуванні окремих видів злочинів : Науково-практичний посібник // Авт. кол.: В.П. Бахін, В.К. Весельський, Н.І. Клименко, І.І. Котюк, В.К. Лисиченко, Є.Д. Лук'янчиков, В.С. Мацішин, М.В. Перебитюк, В.Л. Перебитюк, В.Л. Підпалій, А.В. Старушкевич, В.В. Ціркаль; За ред. П.В. Коляди. - К.: ЮрІнком Інтер, 2005. - 215 с.
2. Постика И. В. Судебная (криминалистическая) фотография: теория и практика : монография / И. В. Постика. - Одесса : Юридична література, 2002. - 296 с.
3. Осмотр места пожара: Методическое пособие / И.Д. Чешко, Н.В. Юн, В.Г. Плотников и др. - М.: ВНИИПО, 2004. - 503 с.